



Russland: Rekruttering til krigen i Ukraina

- Hvem blir rekruttert til krigen?
- Hvordan foregår rekruttering til krigen?
- Blir vernepliktige i førstegangstjeneste rekruttert?
- Hva er sannsynligheten for en ny mobilisering?

Kildesituasjonen

Responser tar for seg hvordan det russiske forsvaret rekrutterer soldater til krigen i Ukraina og hvem som blir rekruttert. Den belyser også i hvilken grad vernepliktige i førstegangstjeneste blir vervet.

Responser bygger i hovedsak på åpent tilgjengelige kilder. Rapporteringer fra russiske ikke-statlige aktører (uavhengige medier, NGO-er) er kombinert med analyser fra norske og internasjonale forskningsmiljøer og gravejournalister. De ikke-statlige aktørene er internasjonalt anerkjente og anses som pålitelige. Vi intervjuet også kilder på en informasjonsinnhentingsreise til Vilnius og Riga i april 2024. Dette er russiske kilder i eksil, som holder tett kontakt med sine miljøer i Russland. Flere av kildene kommer fra føderasjonssubjekter¹ (regioner) som ligger langt unna Moskva og St. Petersburg. Av sikkerhetsgrunner har vi anonymisert de muntlige kildene. Vi anser dem som relevante, pålitelige og oppdaterte.

Russiske myndigheter har forsøkt å kontrollere all relevant informasjon om den pågående invasjonen i offentligheten, med omfattende hemmelighold rundt hvem og hvor mange som tjenestegjør. Samtidig er spredning av ikke-offisiell informasjon om forhold relatert til krigen (i medier eller via private kontoer på sosiale medier), forbudt i henhold til russisk lov, og kan straffes med opptil 15 års fengsel. Dette påvirker informasjonstilgangen og gjør den usikker. Flere av

¹ Russland er en føderasjon og består av føderasjonssubjekter med ulike status (delrepublikker, fylker, føderale byer og territorier). Antallet føderasjonssubjekter var 83 i 2013. I ettertid har Russland annektert ytterligere seks områder i Ukraina: Krim, Sevastopol (i 2014), og deler av Donetsk, Luhansk, Kherson og Zaporizjzja (etter 2022) (Berg & Holm-Hansen 2023).

kildene Landinfo har intervjuet som dekker krigen og/eller jobber med militære spørsmål, har selv ikke kjennskap til detaljer rundt rekrutteringen.

Temaet rekruttering til krigen er svært sensitivt i Russland. Begge parter kan ha interesse av å spre mis- og desinformasjon om egne eller den andre partens militære styrker. Russiske myndigheter sprer også mis- og desinformasjon, som kan være vanskelig å skille fra fakta, til sin egen befolkning.

Responsen må leses i sammenheng med temanotatet Russland: Militærtjeneste og mobilisering til krigen i Ukraina (Landinfo 2023), om verneplikt og førstegangstjeneste, kontraktstjeneste, unntak fra tjeneste, den delvise mobiliseringen i 2022 og straff for desertering fra mobilisering og kontraktstjeneste i Ukraina.

Hvem blir rekruttert til krigen?

Det russiske forsvaret er et hybrid system av vernepliktige som avtjener førstegangstjeneste, og vervede menige og spesialister på kontrakt – såkalte kontraktssoldater – samt offiserer og underoffiserer (Hakvåg 2023, s. 7).²

Per i dag bruker Russland betalte kontraktssoldater i krigen. Det bekrefter flere kilder Landinfo intervjuet på informasjonsinnhentingsreisen i april 2024 (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste B; uavhengig nyhetstjeneste C; tre uavhengige nyhetstjenester D). Kontraktene er uten tidsavgrensning, og det er straffbart å forlate tjenesten uten autorisasjon (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste C).

I utgangspunktet skal kontraktssoldater være profesjonelt betalte soldater, med spesialisering. Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) (2023, s. 21) påpeker at kravene til kontraktssoldater har falt etter 2008, både med hensyn til spesialisering og erfaring, som følge av at for få verver seg. Landinfo forstår det slik at kontraktssoldatene som brukes i Ukraina, ikke nødvendigvis har militær erfaring, med mindre de har avtjent førstegangstjeneste.

Per i dag er det ingen delvis eller allmenn mobilisering for å rekruttere soldater til Ukraina. Det sendes derfor ikke innkallinger for å verve seg, slik det ble gjort under den delvise mobiliseringen høsten 2022 (uavhengig nyhetstjeneste C, møte april 2024). Såkalt frivillig rekruttering av sivile, som undertegner kontrakt med det russiske forsvaret, er hovedmetoden for å rekruttere (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste B; uavhengig nyhetstjeneste C; representanter for uavhengige nyhetstjenester D, møter april 2024). Det ble ikke undertegnet noe dekret som formelt avsluttet den delvise mobiliseringen, slik at russiske myndigheter trolig

² For mer informasjon om verneplikt, førstegangstjeneste og kontraktssoldater, se Landinfo 2023.

ikke trenger å utstede et nytt dekret dersom de igangsetter en ny mobiliseringsrunde (Roth 2022).

Lønnen for kontraktsoldater i Ukraina er svært høy, langt høyere enn hva vanlige russere tjener. Ifølge flere kilder ligger den på rundt 2000 euro i måneden (195 000 rubler) (The Moscow Times 2023; leder av russisk NGO A, møte april 2023). Noen føderasjonssubjekter økte sommeren 2024 engangsbeløpet soldatene får for å verve seg (i tillegg til den månedlige utbetalingen). Andre steder utbetales bonuser til dem som rekrutterer venner og bekjente til kontraktstjeneste.

De som blir rekruttert, kommer som regel fra små byer i grisgrendte strøk med høy arbeidsledighet (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste C, møter april 2024). Omtrent halvparten av menn i mange landsbyer har reist til krigen i Ukraina, ifølge uavhengig nyhetstjeneste C (møte, april 2024). Familiene lever i fattigdom, og menn påvirkes av kampanjer og reklame for tjenestegjøring i Ukraina og propaganda om at krigen er rettferdig. Folk lukker øynene for sine egne verdier og bestemmer seg for å tjene penger på denne måten, ifølge NGO A (møte, april 2024).

Føderasjonssubjektene mottar kvoter fra føderale myndigheter på hvor mange de må rekruttere, og antallet rekrutterte må rapporteres tilbake til føderale myndigheter. Hvert føderasjonssubjekt velger hvordan de rekrutterer. Mange menn fra fattige regioner verver seg som følge av de høye utbetalingene (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste C, møte april 2024).

Ulike grupper som rekrutteres

Til tross for at mange verver seg på grunn av høye lønninger, må det russiske forsvaret ty til mer ukonvensjonelle metoder for å klare å fylle kvotene fra forsvarsdepartementet. Det russiske uavhengige gravenettstedet Vasjinie Istorii (Dolinina 2023) fikk høsten 2023 tak i en rekrutteringsplan fra Sentrale føderale krets (som omfatter Moskva) der det var listet opp grupper myndighetene skulle rekruttere fra. I tillegg til reservister, demobiliserte og personer som avtjener førstegangstjeneste, skal man ifølge planen rekruttere fra følgende grupper:

- Migranter
- Innsatte
- Personer under etterforskning for lite eller middels alvorlige straffbare forhold
- Personer med høy utestående gjeld eller som har gått konkurs, registrerte arbeidsledige
- Personer som nylig har fått russisk statsborgerskap
- Utenlandske borgere som skal utvises, deporteres

Samme kilde (Dolinina 2023) påpeker at det kan være andre sårbare grupper, eller personer i konflikt med myndighetene, som blir utnyttet. Ifølge lederen av den russiske uavhengige NGO-en Citizen and Army, Sergei Krivenko, (som sitert i

Dolinina 2023) kan det virke som myndighetene kvitter seg med «den laveste delen av samfunnet». Krivenko påpeker videre at det fortsatt er frivillig å undertegne kontrakt, men at personer kan bli forsøkt overtalt, eller truet med et vanskelig liv hvis de ikke undertegner.

På spørsmål om hvor vanlig det er at menn blir pågrepet på gaten eller tvunget til å tjenestegjøre i Ukraina, fortalte redaktøren for en uavhengig russisk nyhetstjeneste C (møte, april 2024) at det er opp til lokale myndigheter hvordan de rekrutterer kontraktsoldatene. I tillegg til militære kommissariater, brukes ikke sjelden politiet og bedriftseiere til å gjøre jobben. Bedriftseiere kan for eksempel bli beordret til å sende ansatte, som trues med oppsigelse dersom de nekter.

Lederen for russisk NGO A (møte, april 2024) mente at dersom myndighetene hadde nok frivillige soldater, hadde de ikke måttet rekruttere fra fengslene, blant migranter og sårbare grupper. Dette er et tegn på at de mangler frivillige.

Kildene Landinfo har intervjuet, hadde inntrykk av at lønn og kompensasjon til soldater i Ukraina stort sett betales. Hadde det ikke blitt betalt, ville det vært protester, noe det ikke har vært på en god stund (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste B, møter april 2024).

Innsatte og migranter

Innsatte blir fremdeles rekruttert. Kilder Landinfo intervjuet i Vilnius og Riga, mente at det trolig rekrutteres færre innsatte nå, sammenlignet med tidligere da Wagner-gruppen rekrutterte fra fengslene. Siden vinteren 2023 har det russiske forsvarsdepartementet hatt ansvaret for rekruttering fra fengslene.

I likhet med andre kontraktsoldater, er også de innsattes kontrakter ubegrenset i tid. Redaktøren for en uavhengig russisk nettavis C påpeker at de innsatte er lavest på rangstigen i krigen. De blir plassert helt fremst i rekkene ved fronten, på de mest utsatt plassene, og omtales som kanonføde. Det er sjelden nekrologer over dem, og man vet derfor ikke så mye om dem. De har ofte lite familie og sosialt nettverk. Innsatte melder seg stort sett selv til tjenestegjøring, men det kan også skje ved tvang. Valget er enkelt for mange innsatte – sone ferdig en langvarig dom, eller få fullt amnesti ved å tjenestegjøre.

Det har vært mange nyhetsmeldinger om at arbeidsmigranter, hovedsakelig fra Sentral-Asia, har blitt rekruttert. Kilder Landinfo har intervjuet, mente at myndighetene anser det som lett å rekruttere migranter, på grunn av deres sårbarhet og ofte uavklarte juridiske status i Russland. Mange har ikke arbeidstillatelse og blir truet med deportasjon. Andre har arbeidstillatelse, og lokkes med statsborgerskap. Russland innførte lovendringer i september 2022 som gjør det mulig å få russisk statsborgerskap på fremskyndet vis, dersom man undertegner kontrakt om å tjenestegjøre i de russiske styrkene (Meduza 2023c). Det dreier seg også om migranter som nylig har blitt russiske borgere, men som ikke har registrert seg i militære registre. Det gjennomføres jevnlig raid mot migrantmiljøer, hovedsakelig

i Moskva og St. Petersburg der det befinner seg mange arbeidsmigranter, flest fra Sentral-Asia, men også fra India, Syria og Somalia (Belovodyev & Systema 2024; uavhengig nyhetstjeneste B, møte april 2024; Kyiv Post 2024)

Hvordan foregår rekrutteringen til krigen?

Forsvarsdepartementet har drevet store vervekampanjer, både i sosiale medier og i det offentlige rom, hovedsakelig til kontraktstjeneste. Over hele landet brukes offentlige institusjoner for å rekruttere: guvernører, offentlige servicesentre, museer, biblioteker og til og med skoler og barnehager har postet reklamer på sine Vkontakte-sider. Det har hengt reklameplakater i oppganger i boligblokker, på jobbsentre, på metroen og i butikkvinduer (Talanova & Kondratyev 2023; Belovodyev & Systema 2024).

Reklamevideoer produsert av russiske myndigheter (og tidligere av Wagner-gruppen), har florert i sosiale medier, og bruker ulike narrativer for å få folk til å verve seg. Mange av videoene viser fattige russere som sliter med å få pengene til å strekke til, og krigen presenteres som en løsning på de økonomiske problemene. Andre viser russere med alkoholproblemer, eller uten fremtidsutsikter. Krigen fremheves som den beste måten å få et rikt liv med meningsfylt innhold. Atter andre videoer viser at krig gjør gutter til menn – at ekte menn er krigere, og at slike menn er mer attraktive for kvinner. En del av videoene har fornærmet den russiske offentligheten – ikke bare krigsmotstandere, men også tilhengere – for å ha fremstilt russere som verdiløse og stagnerte alkoholikere (Kruglova 2023).

Mye tyder på at rekrutteringsmetodene har blitt improvisert etter press fra øverste ledelse i føderasjonssubjektene. Bedrifter må skaffe et visst antall frivillige til krigen. RFE/RLs granskningsenhet, Systema (Belovodyev & Systema 2024), avdekket at en rekke store private industriselskaper eller statlig eide bedrifter har deltatt i militære rekrutteringsprosjekter. Noen av foretakene får skattefordeler og ekstrabevilgninger for å rekruttere. Bedriftene lyser ut stillinger, og etter å ha undertegnet arbeidskontrakt, sendes de nyansatte til militære kommissariater for å inngå kontrakter med forsvarsdepartementet. De loves ekstra bonuser i tillegg til betalingen fra det russiske forsvaret. På denne måten unngår bedrifter å sende langtidsansatte, eksempelvis ingeniører, som det tar lang tid å lære opp.

Blir vernepliktige i førstegangstjeneste rekruttert?

Per i dag må de som avtjener førstegangstjenesten, ha gjennomført tre måneders grunnopplæring og minst én måneds spesialisert trening i avdeling før de kan sendes i krig (FFI 2022).

Majoriteten av russiske soldater i Ukraina er betalte kontraktsoldater. Mye tyder på at det var vernepliktige i førstegangstjeneste ved fronten de første månedene etter fullskalainvasjonen (FFI 2022; HRW, møte mars 2023). I dag brukes imidlertid ikke vernepliktige i førstegangstjeneste, bekrefter flere kilder med god kjennskap til temaet (NGO A; uavhengig nyhetstjeneste B; uavhengig nyhetstjeneste C; uavhengige nyhetstjenester D, møter april 2024). Erfaringer fra tidligere kriger har vist at tap av vernepliktige er upopulært i Russland og fører til krigsmotstand (NGO A, møte april 2024; FFI 2022). I henhold til loven kan imidlertid vernepliktige i førstegangstjeneste delta i krig, slik at dette kan endre seg når som helst, ifølge lederen av en russisk NGO A, som jobber med militærspørsmål.

Undertegne kontrakt i løpet av førstegangstjenesten

Etter loven kan man undertegne kontrakt med det russiske forsvaret etter fire måneder i førstegangstjeneste (Buketov 2023).

Landinfo har intervjuet flere kilder, i 2023 og i 2024, om praksisen med å undertegne kontrakt under førstegangstjenesten. Inntrykket er at det russiske forsvaret generelt er ivrige etter å få vernepliktige i førstegangstjeneste til å undertegne kontrakt, da det er et stort behov for soldater ved fronten. Vernepliktige blir lokket med svært høye lønninger, og møtt med patriotiske argumenter fra overordnede. Lederen for en russisk NGO A, som jobber med militærspørsmål, har hørt om tilfeller der kommandanter har skrevet under på kontrakter for vernepliktige. Gjennom organisasjonens hotline og kontakt med andre organisasjoner, har kilden også hørt om tilfeller med voldsbruk for å overtale vernepliktige, men kjenner ikke til omfanget. Slike tilfeller er vanskelige å undersøke, ettersom ofrene ikke ønsker å rapportere hendelsene. Inntrykket er imidlertid at press og manipulering er vanligere enn vold. Menneskerettsforsvarer (møte mars 2023) mente at skillet mellom motivasjon, manipulasjon og tvang kan være glidende, og at soldatene ofte bare er 18 år gamle, og ikke «vet bedre». Trolig vil omtrent halvparten av det totale årskullet i førstegangstjeneste (ca. 300 000), undertegne kontrakt, ifølge lederen for russisk NGO A. Andre kilder var usikre på omfanget.

Høsten 2023 og våren 2024 har det blitt gjennomført såkalte raid for å få tilstrekkelig antall menn for å fylle de halvårlige innkallingstallene til førstegangstjenesten. Føderasjonssubjektene har kvoter de må fylle til førstegangstjeneste (Ponomareva 2023). Det har tradisjonelt vært vanskeligere å få tak i menn i store byer som Moskva og St. Petersburg, hvilket kan forklare hvorfor raidene særlig skjer der. Fra 25. til 27. mai 2024 gjennomførte politiet i Moskva, i samarbeid med det militære kommissariatet, raid, og 40–60 menn i alderen 18–30 år ble pågrepet. Mennene ble tatt med til vervekontor, der de ble vurdert som egnet for førstegangstjeneste, til tross for at flere skal ha anført at de var «delvis egnet» og/eller allerede hadde klaget til vervekommissjoner eller domstoler om ikke å avtjene førstegangstjeneste. De pågrepne ble holdt på vervekontoret, barbert og kledd i uniformer. Advokater fikk ikke tillatelse til å besøke dem, og noen ble sendt rett til militærleirer (War Resisters' International 2024).

Raidene kobles til at vernepliktige i førstegangstjeneste er en viktig kilde for rekruttering, siden de kan undertegne kontrakt underveis (Ponomareva 2023).

Lovendringer – verneplikt, innkalling til førstegangstjeneste, mobilisering

I 2023 og 2024 har det kommet lovendringer vedrørende verneplikt, innkalling til førstegangstjeneste, kontraktstjeneste og mobilisering. Oversikten er ikke uttømmende og det påpekes at det stadig skjer lovendringer på dette området.

Nye regler for innkalling til førstegangstjeneste og mobilisering

Den 14. april 2023 undertegnet Putin en rekke lovendringer om opprettelsen av et enhetlig register over vernepliktige og innføring av elektroniske innkallinger. Endringene medfører også restriksjoner for innkalte personer som ikke møter på det militære kommissariatet (Tass 2023).

Ifølge lovendringene skal det sendes brev om innkalling i posten, i tillegg til elektronisk innkalling, som anses levert idet den er sendt til en persons konto i den statlige serviceportalen Gosuslugi.³ Mottakeren varsles om innkallingen på sin konto i Gosuslugi (Tass 2023). Man går bort fra kravet om at en innkalling skal leveres personlig (Meduza 2023b).⁴

Frem til i dag har ikke Russland hatt et sentralisert eller digitalisert register over den militære historikken til enkeltindivider. De militære kommissariatene har heller ikke hatt tilgang til digitalisert person- eller bostedsregister, men har vært avhengig av at borgere selv oppgir oppdatert informasjon til de militære kommissariatene (Hakvåg 2023, s. 13). Mobiliseringen høsten 2022 avslørte svakhetene ved ikke å ha et sentralt digitalt register. Opplysninger om personer var papirbasert og ikke oppdatert. Russiske myndigheter begynte derfor høsten 2022 å lage et føderalt digitalt system (Komin 2023).

Det militære kommissariatet skal kunne legge inn opplysninger om en person i det sentrale registeret, som skal kobles direkte opp mot Gosuslugi. Det vil bli mulig å militært registrere en person uten at personen selv møter opp på kommissariatet, for eksempel når en gutt blir 17 år eller en person blir russisk statsborger. Etter alt å dømme vil ikke registeret kun brukes til innkalling til førstegangstjeneste, men også til å kalle reservister inn til mobilisering (Meduza 2023b).

En rekke statlige organer må gi informasjon om vernepliktige til det føderale registeret: skattemyndighetene, politiet, domstoler, påtalemyndigheten, sosial-

³ Tilsvarer det norske Altinn.

⁴ For mer detaljert informasjon om endringen, se temanotatet Russland: Militærtjeneste og mobilisering til krigen i Ukraina (Landinfo 2023, s. 10-12).

tjenesten, pensjonsmyndighetene, skoler, universiteter, mv. (Migrationsverket 2023, s. 5).

Dersom man unnlater å møte på det militære kommissariatet uten gyldig grunn innen 20 dager, vil det kunne bli innført midlertidige restriksjoner. Man kan bli nektet å registrere seg som privat næringsdrivende, registrere kjøretøy og eiendom, førerkort kan inndras og lånesøknader avslås. Føderasjonssubjekter kan innføre egne tiltak, som å begrense utbetalinger, stønader og andre sosiale støtteordninger. Det er også forbudt å forlate landet fra dagen man mottok innkallingen (Tass 2023). Beslutningen om utreiseforbud fattes av den militære kommissæren, og skal føres inn i det sentrale registeret (Meduza 2023b).

Det er usikkert når det føderale digitale registeret over vernepliktige blir ferdigstilt og tatt i bruk, men ifølge en anerkjent menneskerettsadvokat med grundig kjennskap til temaet (møte, mai 2024) vil dette, samt elektronisk innkalling til tjeneste, trolig implementeres i løpet av høsten 2024.

Hevet øvre alder for førstegangstjeneste

Den 27. juli 2023 vedtok statsdumaen et lovforslag om utvidelse av alder for førstegangstjeneste fra 18 til 30 år (fra tidligere 18 til 27 år). Presidenten undertegnet loven den 4. august (Meduza 2023a). Endringen trådte i kraft 1. januar 2024 og gjaldt under vårens innkalling til førstegangstjeneste (CNBC 2024).

Øvrige lovendringer

I juli 2023 undertegnet Putin en lovendring som øker boten for ikke å møte til førstegangstjeneste eller mobilisering, fra 500–3000 rubler (60–350 NOK) til et flatt beløp på 30 000 rubler (ca. 3500 NOK) (Brennan 2023).

Den 23. mars 2024 undertegnet Putin en lov som fritar personer fra straffeansvar dersom de kalles inn til mobilisering eller undertegner kontrakter med det russiske forsvaret. Det ble allerede vedtatt en lov i desember 2022 som stoppet rettslige tiltak mot mobiliserte eller frivillige i krigen (Wolkov et al. 2024, s. 18).

Hva er sannsynligheten for en ny mobilisering?

På spørsmål om kildene tror det blir en ny mobilisering, svarte lederen for russisk NGO A at han tror det er en 50-50 mulighet for det. Dersom det russiske forsvaret ikke klarer å rekruttere nok soldater og Ukraina starter en ny offensiv, kan det hende det blir en ny mobilisering. Men mobilisering er et svært upopulært tiltak i den russiske befolkningen, så det er usikkert om myndighetene vil gå til det skrittet igjen. Redaktøren for en uavhengig russisk nyhetstjeneste C svarte at det er ikke sikkert det blir noe av, ettersom myndighetene ser ut til å få tak i soldatene de trenger (møter, april 2024).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Belovodyev, D. & Systema (2024, 15. mai). Inside Russia's Improvised System For Mobilizing Men For The Ukraine War: An RFE/RL Investigation. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/russia-mobilization-ukraine-stealth-recruiting/32948631.html> [lastet ned 28. juni 2024].

Berg, Ole T. & Holm-Hansen, J. (sist oppdatert 11. april 2023). *Russlands politiske system*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra [https://snl.no/Russlands_politiske_system#-F%C3%B8derale_kretser_\(administrativt_hovedsete_i_parentes\)_og_forkortelse](https://snl.no/Russlands_politiske_system#-F%C3%B8derale_kretser_(administrativt_hovedsete_i_parentes)_og_forkortelse) [lastet ned 7. august 2024].

Brennan, D. (2023, 1. august). Putin Tightens Mobilization Noose with Tenfold Hike in Draft-Dodging Fines. *Newsweek*. Tilgjengelig fra <https://www.newsweek.com/putin-mobilization-tenfold-hike-draft-dodging-fines-conscription-ukraine-reserves-1816658> [lastet ned 8. august 2023].

Buketov, K. (2023, 6. april). Смогут ли срочников отправить в Украину как миротворцев? *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/ru/smogut-li-rossijskih-srocnikov-otpraviv-v-ukrainu-kak-mirotvorcev/a-65240636> [lastet ned 26. juni 2024].

CNBC (2024, 31. mars). Russia's Putin signs decree on spring military conscription. *CNBC*. Tilgjengelig fra <https://www.cnbc.com/2024/03/31/russias-putin-signs-decree-on-spring-military-conscription.html> [lastet ned 1. juli 2024].

Dolinina, I. (2023, 2. november). «Добровольцы» на войну: мигранты, банкроты, должники и безработные ["Volunteers" for the war: migrants, bankrupts, debtors and the unemployed]. *Vasnie Istorii*. Tilgjengelig fra <https://storage.googleapis.com/istories/stories/2023/11/02/dobrovoltsi-na-voinu-migranti-bankroti-dolzhniki-i-bezrabotnie/index.html> [lastet ned 25. juni 2024].

FFI, dvs. Forsvarets Forskningsinstitut (2022, 11. mars). Bruker Russland vernepliktige i Ukraina? *FFIs blogg* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://www.ffi.no/aktuelt/blogg/bruker-russland-vernepliktige-i-ukraina> [lastet ned 5. mai 2022].

- Hakvåg, U. (2023, 25. april). *Russlands nye styrkemål* (FFI-rapport 23/00874). Oslo: FFI. Tilgjengelig fra <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/3180/23-00874.pdf> [lastet ned 22. mai 2023].
- Komin, M. (2023, 3. mai). *Russia's Database of Draft Dodgers Will Only Cause More Chaos*. Washington, D.C.: Carnegie Endowment for International Peace. Tilgjengelig fra <https://carnegieendowment.org/politika/89671> [lastet ned 4. juli 2023].
- Kruglova, A. (2023, 20. mars). *Mobilisation in Russia: How to convince men to fight in Ukraine?* London: RUSI, dvs. Royal United Services Institute. Tilgjengelig fra <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/mobilisation-russia-how-convince-men-fight-ukraine> [lastet ned 3. juli 2023].
- Kyiv Post (2024, 28. juni). Russia Deploys 10,000 Newly Naturalized Immigrants to Ukraine Front Line. *Kyiv Post*. Tilgjengelig fra <https://www.kyivpost.com/post/34949> [lastet ned 28. juni 2024].
- Landinfo (2023, 10. august). *Russland: Militærtjeneste og mobilisering til krigen i Ukraina*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2023/08/Russland-temanotat-Militaertjeneste-og-mobilisering-til-krigen-i-Ukraina-10082023.pdf> [lastet ned 24. juni 2024].
- Meduza (2023a, 4. august). Putin signs law raising maximum conscription age to 30. *Meduza*. Tilgjengelig fra <https://meduza.io/en/news/2023/08/04/putin-signs-law-raising-maximum-conscription-age-to-30> [lastet ned 8. august 2023].
- Meduza (2023b, 11. april). Краткое содержание военной реформы: повестки — электронные, границы — закрытые. Кого это коснется? [Summary of military reform: subpoenas are electronic, borders are closed. Who will be affected?]. *Meduza*. Tilgjengelig fra <https://meduza.io/cards/kratkoe-soderzhanie-voennoy-reformy-povestki-elektronnye-granitsy-zakrytye-kogo-eto-kosnetsya-spoyley-vseh> [lastet ned 4. juli 2023].
- Meduza (2023c, 13. juni). Путин подписал закон об изъятии загранпаспортов у призывников [Putin signed a law on the seizure of passports from conscripts]. *Meduza*. Tilgjengelig fra <https://meduza.io/news/2023/06/13/putin-podpisal-zakon-ob-iz-yatii-zagranpasportov-u-prizyvnikov> [lastet ned 5. juli 2023].
- Migrationsverket (2023, 15. mai). *Ryssland: Nytt system för delgivning av militära kallelser m.m.* Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=47411> [lastet ned 4. juli 2023].
- Ponomareva, V. (2023, 30. desember). “Drafted on the same day, slashed his wrists upon arrival at his army unit”: Coercive tactics in Russian military conscription. *The Insider*. Tilgjengelig fra <https://theins.ru/en/politics/268042> [lastet ned 26. juni 2024].
- Roth, A. (2022, 1. november). Vladimir Putin keeps open option of drafting more Russians. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/01/vladimir-putin-keeps-open-option-of-drafting-more-russians> [lastet ned 7. november 2022].
- Talanova, D. & Kondratyev, N. (2023, 19. april). Military campaigns reach Russian schools, metro stations and kindergartens. *Novaya Gazeta Europe*. Tilgjengelig fra <https://novayagazeta.eu/articles/2023/04/19/military-ad-campaigns-reach-russian-schools-metro-stations-and-kindergartens-en> [lastet ned 3. juli 2023].
- Tass (2023, 14. april). Putin signs law on electronic military summonses for people liable for military service. *Tass*. Tilgjengelig fra <https://tass.com/russia/1604691> [lastet ned 4. juli 2023].

The Moscow Times (2023, 22. mars). Report: Russian Soldiers in Ukraine Face Increasing Payment Delays. *The Moscow Times*. Tilgjengelig fra <https://www.themoscowtimes.com/2023/03/22/russian-soldiers-in-ukraine-increasingly-getting-paid-late-report-finds-a80576> [lastet ned 2. juni 2023].

War Resisters' International (2024, 3. juni). *Russia: Stop the raids and detention of conscripts in Moscow*. War Resisters' International. Tilgjengelig fra <https://wri-irg.org/en/story/2024/russia-stop-raids-and-detention-conscripts-moscow> [lastet ned 27. juni 2024].

Wolkov, N.; Mappes, G.; Harward, C.; Hird, K. & Kagan, F.W (2024, 25. juni). *Russian Offensive Campaign Assessment - June 25*. Washington, D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/June%2025%2C%202024%2C%20Russia%20Offensive%20Campaign%20Assessment%20PDF.pdf> [lastet ned 1. juli 2024].

Muntlige kilder

Advokat som jobber med menneskerettigheter. Møte mai 2024.

Landinfo har hatt kontakt med kilden over mange år.

Lederen for en russisk NGO A. Møte i Vilnius april 2024.

Russisk menneskerettsforsvarer. Møte i mars 2023.

Representant for regional russisk uavhengig nyhetstjeneste B, møte i Vilnius april 2024.

Redaktør for uavhengig russisk nyhetstjeneste C. Møte i Vilnius april 2024.

Representanter for uavhengige russiske regionale nyhetstjenester D. Møter i Riga april 2024.

HRW, møte mars 2023.

Russisk advokat. Møte mai 2024.

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.